

23/05/2026

«Ένα έκθεμα - μία ιστορία»: Η Ανάληψη, αποτοιχισμένη τοιχογραφία

/ [Παιδεία και Πολιτισμός](#)

Η Εφορεία Αρχαιοτήτων Ημαθίας συνεχίζει τη δράση «Ένα έκθεμα - μία ιστορία», μια πρωτοβουλία που αναδεικνύει επιλεγμένα εκθέματα των μουσείων και των συλλογών της, φέρνοντας το κοινό πιο κοντά στην ιστορία και την τέχνη της Ημαθίας.

Στο πλαίσιο της δράσης, και με αφορμή τη δεσποτική εορτή της Αναλήψεως, παρουσιάζεται αποτοιχισμένη τοιχογραφία από τον κατεδαφισμένο ναό της Παναγίας Κυριώτισσας στη Βέροια με παράσταση της Ανάληψης. Η τοιχογραφία, που χρονολογείται στο δεύτερο μισό του 15ου αιώνα, κοσμούσε το αέτωμα του ανατολικού τοίχου του Ναού, το οποίο κατά τη μεταβυζαντινή περίοδο έλαβε τη μορφή τρίκλιτης ξυλόστεγης βασιλικής με νάρθηκα και ανοικτό προστώ στα δυτικά. Έως την κατεδάφισή του, το 1975, το μνημείο διατηρούσε αποσπασματικά σωζόμενο ζωγραφικό διάκοσμο, ο οποίος ανήκε σε δύο φάσεις: του πρώτου μισού του 13ου και του δεύτερου μισού του 15ου αιώνα.

Όπως αναφέρεται στη σχετική ανακοίνωση της Εφορείας Αρχαιοτήτων Ημαθίας, στην άνω ζώνη της παράστασης εικονίζεται ο Χριστός να ανέρχεται στους ουραμούς μέσα σε κυκλική δόξα, την οποία βαστάζουν δύο φτερωτοί άγγελοι. Στον ίδιο κατακόρυφο άξονα, στην κάτω ζώνη, εικονίζεται κατά μέτωπον η Παναγία. Δεξιά και αριστερά Της παριστάνονται δύο άγγελοι. Με το δεξί τους χέρι δείχνουν τον αναλαμβανόμενο Χριστό, ενώ με το αριστερό κρατούν ανεπτυγμένο ειλητάριο με τον λόγο που απευθύνουν στους συγκεντρωμένους Αποστόλους.

Στην άνω ζώνη της παράστασης εικονίζεται ο Χριστός να ανέρχεται στους ουραμούς μέσα σε κυκλική δόξα, την οποία βαστάζουν δύο φτερωτοί άγγελοι. Κάθεται σε ερυθρό τόξο και τα πόδια Του, στα οποία διακρίνονται οι τύποι των ήλων, πατούν σε δεύτερο, όμοιο μικρότερο τόξο. Η απουσία ειληταρίου ή κώδικα Ευαγγελίου, που συνήθως κρατεί με το αριστερό Του χέρι, υποδηλώνει ότι ο Χριστός, του οποίου η μορφή δε σώζεται ακέραια, ευλογούσε και με τα δύο χέρια: «[...] καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτούς.» (Λουκ. κδ´50).

Στον ίδιο κατακόρυφο άξονα, στην κάτω ζώνη, εικονίζεται κατά μέτωπον η Παναγία μπροστά από ωχροχρωμο λόφο με χαμηλή και αραιή βλάστηση. Στέκεται επάνω σε υποπόδιο- στοιχείο που τονίζει τη δεσπόζουσα θέση και τη συμβολική Της παρουσία στη σκηνή- έχοντας τα χέρια υψωμένα στα πλάγια, σε στάση δέησης. Φορεί σκούρο κόκκινο μαφόριο και γκριζογάλανο χιτώνα, κάτω από τον οποίο διακρίνονται τα ερυθρά υποδήματα Της. Εκατέρωθεν του φωτοστέφανου Της αναγράφεται το συμπίλημα ΜΗ(ΤΗ)Ρ - Θ(ΕΟ)Υ.

Δεξιά και αριστερά της Θεοτόκου παριστάνονται δύο άγγελοι σε στάση τριών τετάρτων, με τις φτερούγες τους υψωμένες προς τον ουρανό και τις κεφαλές στραμμένες προς τα πίσω, όπου βρίσκονται συγκεντρωμένοι οι Απόστολοι σε δύο ομάδες. Με το δεξί τους χέρι δείχνουν τον αναλαμβανόμενο Χριστό, ενώ με το αριστερό κρατούν ανεπτυγμένο ειλητάριο με τον λόγο που απευθύνουν στους αποστόλους.

Στο ειλητάριο του αγγέλου στα αριστερά αναγράφεται: «ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἐστήκατε ἐμβλέποντες εἰς [τὸν οὐρανόν;]» (Πραξ. α'11), ενώ σε εκείνο του αγγέλου δεξιά: Οὗτος ὁ ἀναληφθεὶς ἐλεύσεται πάλιν κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς.

Οι Απόστολοι, που εικονίζονται μπροστά από κοκκινωπούς ορεινούς όγκους με σχηματοποιημένους φοίνικες – και όχι ελαιόδεντρα που θα δήλωναν τον ιστορικό χώρο του όρους των Ελαιών- παρακολουθούν έκπληκτοι και με δέος το θαυμαστό γεγονός της Ανάληψης του Κυρίου. Επικεφαλής των δύο ομάδων είναι ο Πέτρος και ο Παύλος, οι οποίοι ταυτίζονται από τα φυσιογνωμικά τους χαρακτηριστικά. Ο απόστολος Πέτρος, στα αριστερά, κρατεί στο δεξί του χέρι κλειστό ειλητάριο, ενώ με το αριστερό αγγίζει την παρειά του προσώπου του. Ο απόστολος Παύλος, στα δεξιά, έχει στραμμένη έντονα την κεφαλή του προς τον Χριστό και κρατεί με τα δύο του χέρια κώδικα, όπως και οι απόστολοι Ματθαίος και Ιωάννης που ακολουθούν.

Επάνω από την κορυφή του κεντρικού λόφου, στο γκριζογάλανο βάθος που αποδίδει τον ουρανό, αναγράφεται με λευκά κεφαλαία γράμματα το θέμα της παράστασης: Η ΑΝΑΛΗΨΙΣ.

Σύμφωνα με αναμνηστική επιγραφή του 1712 σε χάλκινο εκκλησιαστικό δίσκο, η Παναγία Κυριώτισσα βρισκόταν «στους Τζουκαλάδες τον μαχαλά», δηλαδή σε συνοικία αγγειοπλαστών. Βρισκόταν επίσης κοντά στον ενοριακό ναό των Αγίων Αναργύρων (επί της σημερινής οδού Ανοίξεως), στου οποίου την ενορία υπαγόταν, όπως παραδίδουν γραπτές πηγές του τέλους του 19ου και των αρχών 20ού αιώνα. Από τα τέλη της δεκαετίας του 1940 έως τα μέσα περίπου της δεκαετίας του 1960, ο ερειπωμένος πλέον ναός χρησιμοποιήθηκε ως μουσείο – χώρος φύλαξης αρχαιοτήτων.

Το έκθεμα παρουσιάζεται στην ενότητα «Λατρεία», στον τρίτο όροφο του μουσείου.